

såväl ryssarnes som egnas tapperhet. Öfver de senare kastade sig turkarnes hufvudstyrka och Horvatovitsch blef tvungen att retirera på vägen åt Krjuschevatz. Telegram från Rustschuk om Alexinatz' eröfning förtjena tills vidare ingen uppmärksamhet. Man kunde sätta i fråga turkarnes vidare framryckande, sålänge Tchernajeff står här och vid Deligrad. Men allt sådant är öfverflödig. Stilleståndet har gjort slut på striderna. Må det lända Kuusamogubbarne till tröst.

10

104 DE ORD, H. M. KEJSAR ALEXANDER YTT-RAT ...

Morgonbladet n:o 266, 15.XI 1876

20

De ord, H. M. Kejsar Alexander yttrat i Moskva, tillkännagifva tillräckligt situationens allvar. De innebära, att ryska regeringen ej är förvissad om, att Turkiet nu, mera än förut, skall ärligt bjuda till att vid de påbörjade negociationerna tillförsäkra de kristne å Balkanhalfön sådan förbättring i deras läge, att de verkligen kunna gå en tryggad framtid till mötes. De innebära vidare, att om ej bestämda garantier i detta afseende nu kunna vinnas, Hans Majestät skall se sig nödsakad att med anlitande af det yttersta medlet ge eftertryck åt de fordringar, man eger rätt att ställa på Turkiet. Hans Majestät betonar fortfarande önskligheten af en allmän öfverensstämmelse, men säger, att om en sådan ej kan vinnas, Hans föresatts är att handla allena, och vädjar på förhand till sitt folks patriotism och offervillighet för den händelse, att landets ära skulle ålägga honom förpligtelsen att till detta folk patriotism och offervillighet för den händelse, att landets ära skulle ålägga honom förpligtelsen att till detta folk ställa ett upprop. Och att

30

Hans Majestäts vädjan finner ett genljud af stormande bifall, derpå behöfver man ej tvifla. Sålunda ligga genom kejsar Alexanders ord ryska regeringens afsigter och föresatser för närmaste framtid i klar, öppen dager, och man frågar sig: skall man ännu våga tro på en fredlig lösning af förvecklingerne, en lösning, som beror af Turkiets ärlighet och medgörlighet, eller skall man ha att emotse evenementet af krig, framkalladt genom Portens halsstarrighet och otillförlitliga politik?

40

105 POLITISKT.

Morgonbladet n:o 281, 2.XII 1876

50

Såsom förutses kunde, har Hans Majestät Kejsarens yttrande till lord Loftus öfverallt i Europa mottagits med öfvertygelsen, att genom denna deklaration fredens bibehållande främjats och att densamma betager England hvarje förevändning att motsätta sig de turkiska kristnas säkerställande. Vi hafva efter telegram till tyska blad anfört det väsentliga i Lord Loftus depesch. Denna föreligger nu in extenso. Men den är för vidlyftig att anföras i dess helhet. Vi intaga därför ur densamma ännu endast följande de viktigaste ställen:

»H. M:t uttryckte med mycket allvar sin önskan att konferensen utan dröjsmål måtte sammanträda och att de särskilda regeringarna måtte sända instruktioner för att sätta ambassadörerne i stånd att genast inleda öfverläggningarna om de nödiga fredspreliminärerna och

till grundval därför begagna de förslag, som blifvit af eders herrlighet framställda».

Porten hade genom en följd af manövrer tillintetgjort Europas alla försök till ett uppehåll i kriget och till åstadkommande af en allmän pacifikation. H. M:t anmärkte sedan, att om Europa vore hugadt att tåla dessa upprepade afslående svar, kunde han icke längre anse dem förenliga med Rysslands heder, värdighet och intressen. Han ville icke skilja sig från den europeiska koncerten, men den nuvarande ställningen vore olidlig och dess fortfaro kunde icke längre medgifvas. I fall Europa icke vore beredt att gå till våga med fasthet och energi, skulle han blifva nödsakad att handla allena. H. M:t kom derefter att tala om sina förhållanden till England. Han sade att han beklagade, att han måste se, att i England allt fortfarande rådde ett inrotadt misstroende mot den ryska politiken, äfvensom en beständig fruktan för ryska anfalls- och eröfringsplaner. Han hade vid flere tillfällen afgifvit de högtidligaste försäkringar att han icke önskade några eröfringar, att han icke eftersträfvade förstoringar, och att han icke hyste den ringaste önskan eller afsigt att komma i besittning af Konstantinopel. Allt hvad som sagts eller skrifvits om Peter den Stores testamente och om de kejsarinnan Catharina II tillagda afsigter, allt detta vore idel illusioner och fantomer, de hade alldrig existerat i verkligheten, och han vore af den åsigt, att förvärfvandet af Konstantinopel skulle vara en olycka för Ryssland. Om något sådant vore nu icke fråga och icke heller hade det någonsin eftersträfvats af hans fader, hvilken gaf ett bevis derpå 1828, då hans segerrika armé stod blott fyra dagsmarscher från Konstantinopel. H. M:t gaf på det allvarligaste och högtidligaste sätt sitt heliga hedersord på att han icke hade för afsigt att eröfra Konstantinopel, och att om nödvändigheten skulle tvinga honom till att besätta en del af Bulgarien, det skulle ske endast provisorisk, till dess fred och trygghet hade tillförsäkrats den kristna befolkningen. H. M:t kom härefter tillbaka till det hennes majestäts regering gjorda förslaget om Bosniens besättande af Österrike och Bulgariens af Ryssland, samt om en flottdemonstration utanför Konstantinopel, deri, såsom han yttrade, hennes majestäts flotta skulle hafva varit den dominerande makten. Detta, menade H. M:t, skulle varit ett tillräckligt bevis för att Ryssland icke hyste någon afsigt att besätta hufvudstaden. H. M:t kunde icke förstå, att då båda länderna fullföljde samma mål, nemligen fredens vidmakthållande och förbättring af de kristnes belägenhet, – och sedan han gifvit hvarje bevis på att den hvarken önskade eröfringar eller förstoringar, hvarför icke en fullkomlig öfverensstämmelse kunde råda mellan England och Ryssland – en öfverensstämmelse, baserad på en fredspolitik, som icke allenast skulle vara båtande för de ömsesidiga intressena, utan äfven, gagnande för hela Europas intressen. H. M:t tillade: »Man tillskrifver Ryssland afsigter på en framtida eröfring af Indien och på Konstantinopels besittningstagande. Kan det finnas något mera absurdt? Hvad den förra beträffar, är den en fullkomlig omöjlighet, och hvad den senare angår upprepar jag ännu en gång de högtidligaste försäkringar om att jag hvarken hyser en önskan eller afsigt derpå». H. M:t beklagade djupt det misstroende, som hans politik rönt i England, och de dåliga följderna deraf, och han bad mig allvarsamt att göra mitt yttersta för att skingra detta moln af misstroende mot Ryssland. Han uppdrog åt mig att meddela hennes m:ts regering de högtidliga försäkringar, som han upprepat för mig.

Huru de förnämsta tyska tidningar yttrat sig i frågan har läsaren inhemtat ur utrikesafdelningen. Vi anföra här nedan ur de många

enahanda uttalandena i Frankrike och England endast ett par, som tillika belysa den så märkvärdiga relationen mellan depescher och engelska premierns mycket kommenterade och lösa tal i Guildhall. Vi fäste nemligen senast uppmärksamheten på detta förhållande, om hvilket likaså kunde förutses, att det skulle väcka den största sensation. Men sagde stora man synes icke blott hafva den egenskapen, att i sina tal med falska uppgifter förena omotiverade infall och utfall, hvilket engelska blad tillegna hans säregna värtalighet, utan äfven den att med stoiskt lugn och tystnad bära alla de anmärkningar häröfver, han får mottaga. Antagligen skall han nu lika kallblodigt anse beskyllningen, att hafva försåtligt förteगत tillvaron af lord Loftus' depesch. Lord Derby satt dock äfven vid samma bord – och teg, om det icke får anses för en ironi, att han prisade sig lycklig, att, efter premierns lysande utläggning, icke behöfva tala politik.

Franska Moniteur universel yttrar härom:

»Man kan icke afhålla sig från att fråga, hvilken förunderlig ingifvelse drottningens af Englands premierminister lydde den dag, han talade i Guildhall, och då han ju redan hade del af Kejsar Alexanders så kategoriska förklaringar rörande Konstantinopel. Ryska regeringen har så väl fattat det oväntade i lord Beaconsfields språk, att den nödgats hos lord Derby yrka på offentliggörandet af lord Loftus' depesch, hvilken, så att säga, utgör en vederläggning af detsamma».

Och den 23 november innehåller Times följande reflexioner:

»Ingen betvivlar kejsarens af Ryssland upprigtighet. Man kan fråga sig, till hvilken grad förhållandena skola medgifva uppfyllandet af hans önsknningar, men hvar och en erkänner, att kejsaren måste ovilkorligt tros. Dock, hvilken erinran frammana dessa Hans Majestäts lifliga försäkringar? De afgåfvos till lord Augustus Loftus den 2 november, och en hans depesch bifogad notis upplyser, att det väsentliga af deras innehåll samma dag af honom telegraferades till London. Följande dag, den 3, erkände lord Derby ingången af detta telegram och uppdrog vår ambassadör att försäkra Kejsaren om »den stora tillfredsställelse, dessa fredliga uttalanden ingifvit drottningens regering». Är nu förhållandet sådant, så följer häraf, att Rysslands monarks försäkringar förelågo regeringen, när lord Beaconsfeld höll sitt tal i Guildhall¹. Vi erkänna, att vi stå slagna af häpnad inför denna upptäckt».

Och efter en låtsad supposition, att lorden en hel vecka varit okunnig om depeschens ingång, fortfar bladet:

»Må man nu föreställa sig det intryck, talet i Guildhall måste hafva gjort på Kejsaren af Ryssland. Han hade sjelfmant gifvit en audiens åt vår ambassadör, han hade meddelat honom sina åsikter – och svaret härpå syntes vara det krigiska och utmanande tal, som lord Beaconsfeld höll. Ännu aldrig har ett mera olyckligt sammanträffande egt rum. Det betyder föga, om vi äro liberala eller konservativa; vi äro engelsmän, vi äro män framförallt, och vi måste alla känna något liknande en patriotisk samvetsförebärrelse, då vi af någon orsak besinna oss i en så falsk framställning».

Times slutar sin artikel:

»Vi skrida till konferensen i ändamål och i hopp att se freden utgå ur öfverläggningarna. Derföre böra vi underståda alla förslag, som erbjuda garanti för en god styrelse i Turkiets desorganiserade

¹ Den 9 november.

provinser, utan att rubba de internationela gränserna. Om några förhoppningar felslå och våra bemödanden stranda, skola vi icke taga parti för någöndera af de stridande, utan afvakta framtiden.»

106 JAG KAN ICKE FORDRA ...

Morgonbladet n:o 297, 21.XII 1876

Jag kan icke fordra det med pressförordningen i hand, men jag är öfvertygad att för det nedanstående skall välvilligt lemnas en plats i Morgonbladet. 10

Vid införandet, på begäran förstås, af mitt ödmjuka andragande till publicistmötet angående brottmålshistorierna i tidningarne, beledsagades detsamma af den ärade Redaktionens afvisande anmärkningar redan på nästföljande rader i tidningen. Det är mig okänt, om någon annan tidning täckts upptaga frågan. Men då den gäller för det mesta stackare, dem eljest ingen försvarar mot ett i min tanke orättrådigt ställande vid skampålen, anser jag densamma icke förtjena att falla för första motsägelselförsök. 20

Redaktionen anser, må vara med skäl eller icke, att brottmålsnotiser icke kunna absolut ur tidningarne uteslutas, och synes fordra, att jag bordt uppställa ett formligt lagförslag för det häri tillåtna och icke tillåtna, ehuru tillika tillkännagifvande, att bestämmandet af gränsen mellan dessa båda kategorier torde höra till det omöjliga. För det andra finner Redaktionen domstolsförhandlingarnas offentlighet icke blott medgifva utan fordra deras offentliggörande å brottmål, och uttalar för det tredje sin öfvertygelse, att om pressen upphörde med allt omtalande af begångna brott, skulle dessas antal betydligt ökas. Om ett par små medgifvanden skall nämnas längre fram. 30

Med litet större tålmod tror jag att i mitt andragande kunde skiljas mellan två saker: hvad derå säges om tidningarnes brottmåls historier i allmänhet, och hvad som anföres om tidningarne »i vårt land».

I senare hänseendet, d. v. s. rörandet tidningarne i vårt land, har jag åberopat endast tre slags publikationer, nemligen 1:o guvernörernes rapporter om »anmärkningsvärda tilldragelser», 2:o »poliskamrarnes meddelanden» och 3:o »brottmåls historier från utlandet», angående hvilka jag dock tillagt, att om dem icke lönar mödan att tala.

Häraf torde framgå – att om domstolsförhandlingar och deras offentliggörande alls icke varit fråga. På något så allvarligt inlåta sig våra tidningar sällan, med undantag för pressprocesser, hvilkas refererande är fullkomligt på sin plats, emedan det kan anses åsyfta en kontroll öfver domstolens lagenliga förfarande, den enda synpunkt, ur hvilken jag för min del anser brottmålsprocessers publicerande i tidningarne vara påkalladt. Men när någon gång i öfrigt hithörande publikationer förekommit, hafva de uppenbarligen afsett en smula skandal eller lindrigast tillfredsställandet af allmänhetens nyfikenhet – af det dåliga slaget. Att här icke är fråga om Juridiska Föreningens tidskrift, behöfver väl icke sägas. I den iakttages också stundom den grannligheten, att namnen ersättas af initialer. Men jag upprepar det: om publikationer af domstolsförhandlingar har å min sida alls icke varit fråga. 40

I guvernörernes och poliskamrarnes åberopade meddelanden nämnas endast för brott misstänkta och anklagade personer, hvilka ännu icke blifvit ställda inför domstol. 50